

Høringsuttalelse til Verneplan for tidligere skytefelt på Hjerkinns og nye forskrifter for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark

Denne høringsuttalelsen er et samlet innspill til ny verneplan for tidligere skytefelt på Hjerkinns og revisjonen av forskrifter for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.

Begge ovennevnte dokumenter fremmer forslag om sterke begrensninger på hundekjøring innen verneområdene, i både organisert og uorganisert (privat) form. Vår samlede konklusjon er at vi er sterkt imot de forslag som fremmes, selv om det åpnes for en viss aktivitet innenfor avgrensede områder og tidsrom. Vi begrunner dette i det følgende med vekt på hvordan hundekjøring foregår og hva aktiviteten faktisk representerer i en naturforvaltning sammenheng, hvilke konsekvenser forslagene vil få for sporten, forholdet mellom hundekjøring og villrein, samt de mer generelle formålene med verneområdene og friluftslivspolitikken.

Også for Moskus safari er det forslag om sterke begrensninger på områder vi kan utøve disse turene. Vi er ikke enige i de begrunnelsene som er gitt. For det er i våres øyne mye bedre å ta med turistene i et guidet følge, så har man en god mulighet til å lære opp turistene i hvordan man tar hensyn til fauna og flora på Dovrefjell. Og vi tror ikke det totale antallet turister som kommer for å se moskus går ned. Men uten organiserte turer vil det bli langt flere konflikter mellom villrein, moskus og turister.

Hjerkinnhus Hotell as

Hjerkinnhus Hotell er avhengige av å kunne tilby aktiviteter til sine gjester for å overleve i fremtiden. Dette gjelder alle som driver næring langs E6 over Dovrefjell. Når det i forslaget blir lagt så strenge føringer for organisert ferdsel blir det vanskelig for Hjerkinnhus Hotell og de andre bedrifter og videre utvikle seg for å overleve i fremtiden. Mange rundt Hjerkinns har levd godt på Forsvaret, men når de nå nærmer seg slutten er det viktig at vi får like føringer og regler som vi skal følge. For når det blir transporter ca. 10.000 personer midt inn i kjerne område for villreinen, begynner man jo lure på hvordan det kan gjøres såne forskjeller. Hjerkinnhus Hotell og fastboende på Hjerkinns er avhengige av å kunne få bruke fjellområde for å «overleve» og ha lyst til å bo her. Blir det som forslagene i høringen vil flere arbeidsplasser og fastboende forsvinne. Det er de «lokale» som har kunnskapen og erfaringen som bør verdsettes og tas vare på. Det er vi som kan gi turistene den kunnskapen de trenger for at villreinen ikke forstyrres. Deres mulighet til å få kontroll over aktiviteten på Dovrefjell er å få flest mulig til å gå på organiserte turer. Da kan dere styre hvor folk går og når de går, men dere må gi oss mye større tillit en de forslagene dere har kommet med. Hjerkinnhus Hotell ønsker et godt vern av villrein og Dovrefjell velkommen, for å ta vare på kulturen og historien som er her. Men hvis turistene ikke får den presentert av guider og lokalbefolkningen vil den renne bort med tiden.

Om hundekjøring

Hundekjøringen i dette området representerer per i dag en meget begrenset aktivitet og ferdselsform både privat/sportslig og næringsmessig. Dette er en krevende aktivitet når det gjelder tidsbruk, trening og naturforståelse. Hundekjørere i alminnelighet har friluftslivs ferdigheter og naturkunnskaper langt over gjennomsnittet av de som ferdes i fjellet. De aller fleste i dette miljøet er også sterkt opptatt av å ikke skape problemer i forhold til andre brukergrupper eller natur og dyreliv. Det er et sterkt samhold og selvjustis i miljøet i forhold til å ta nødvendige hensyn.

Om moskussafari

Moskussafari i dette området er prosentvis lav i forhold til den totale mengden som ser etter moskus. Vi tar med turister på turer hvor vi er svært opptatt av å lære dem opp til å forstå naturen på Dovrefjell, gi dem kunnskap om dyrelivet her og da spesielt villreinen. Men skal vi fortsette å arrangere disse turene er vi avhengig av å få gå i områder der det er moskus. I høringsutalelsen får vi tildelt områder som de 2 siste årene ikke har vært moskus på etter medio juli. Det vil si at organiserte turer må stoppe å snu, men de som går på egen hånd får gå etter moskusen. Dette tror jeg vil medføre flere «episoder» mellom folk og moskus. Pluss at det vil bli flere «cowboy» guider i fjellområde, når de ønsker å gi gjestene det de har betalt for.

Forstyrrelser på villrein

Hvorvidt, og eventuelt i hvilken grad hundekjøring/ moskusturer virker forstyrrende på villrein er et åpent spørsmål. Det kommer an på en rekke faktorer som atferdsmønster blant både hundespenn, guider, villrein, aktivitetsnivå, terreng, værforhold, sesong og grad av tilvenning/habituering. Det er selvfølgelig sannsynlig at uforsiktig/uvettig kjøring med hundespenn og guideing i likhet med alle andre ferdselsformer kan ha negativ innvirkning på villrein, men dette er 'almen kunnskap' blant hundekjørere og guider. I de aller fleste tilfeller vil hundekjørere/guider enten snu, eller søke vekk fra villrein som påtreffes i fjellet.

Det finnes i dag ingen vitenskapelig kvalitetssikret (dvs. studier publisert i vitenskapelige tidsskrifter) dokumentasjon på at hundekjøring har vesentlige forstyrrelses effekter på villrein. Som sagt bestrider vi ikke at dette kan skje, men det finnes altså ikke et grunnlag i faglitteraturen for å hevde dette. Det er ikke i tråd med god forvaltningspraksis å innføre forebyggende restriksjoner hvor det ikke kan belegges faglig at aktiviteten representerer et problem.

Forskning på forstyrrelse av villrein representerer et stort fagfelt hvor det til dels er betydelig uenighet om omfang og nivå av effekter. Forskningen har stort sett fokusert på effekter av kraftlinjer, veier og annen infrastruktur og hytter med tilhørende ferdsel. Uenighetene om omfanget av direkte og indirekte effekter, samt forskjellen på lokale og regionale effekter, skyldes i hovedsak at ulike grupperinger innen villreinforskningen har studert effekter på forskjellige skalaer. Studiene gjennomført i senere tid av NINA i forhold til Dovre generelt og Snøheim veien spesielt, har fokusert på lokale effekter og observerbar atferd (GPS studier). Denne type forskning konkluderer gjerne med mer begrensede effekter og betydelig grad av tilpasningsevne til menneskelig ferdsel. Disse studiene har også underbygget og langt på vei legitimert en løsning med busstransport av turister inn i villreinområdet ut fra en argumentasjon om at styrt ferdsel i et visst omfang sannsynligvis ikke bryter

villreinens trekkruiter. Studiene er imidlertid usikre, i og med at de representerer et relativt kort tidsrom.

Andre typer studier derimot, som studerer hvor villreinen oppholder seg over lengre tid (f.eks. gjennom beitestudier og satellittbilder, gjennomført av NINA og andre institusjoner tidligere) gir et vesentlig annet 'toleranse bilde', og konkluderer med atskillig større forstyrrelsessoner av menneskelige installasjoner (eks. hytter) og regelmessig ferdsel (som veier og regelmessig motorisert ferdsel), samtidig som at begrenset og uregelmessig ferdsel har svært liten effekt. Det må understrekes at til tross for at NINA i senere tid formelt har kommet med anbefalinger og innspill som har hatt avgjørende innvirkning på utforming og justering av verneregimet, så er det betydelig uenighet innad i fagmiljøet, ikke minst fordi en del politiske premisser og drivkrefter har styrt villreinforskningen i bestemte retninger. Den tidligere NINA forskningen i dette området var blant annet grunnlaget for Stortingets opprinnelige vedtak om å fjerne Snøheimveien, og det har vært en åpen konflikt i fagmiljøet ettersom den tidligere villreinforskningen ble skjøvet til side.

Ut fra dette mener vi det er påfallende at forvaltningsregimet legger opp til å tillate å transportere flere tusen personer hvert år med buss inn i kjerneområdet av verneområdet, samtidig som man skal begrense og til dels forby ikke-motoriserte friluftaktiviteter i meget beskjedent omfang. Denne avveiningen mangler etter vår mening et mer fullstendig og kvalitetssikret faglig grunnlag.

Forholdet til overordnede målsettinger i forvaltningen av verneområder og friluftsliv

Formålet med nasjonalparker i Norge er todelt. De skal verne om naturverdier og tilrettelegge for friluftsliv. I dette tilfellet virker det som de nye verneplanene noe ukritisk lar villreininteressene overstyre vurderingene knyttet til de fleste andre arealinteresser. Dette er ikke i tråd med de generelle målsettingene for de store verneområdene, og heller ikke i tråd med de regionale villreinplanene (som for så vidt ikke er et tema i denne sammenhengen). Forslagene i verneplanene er for øvrig også i konflikt med gjeldende nasjonal friluftslivspolitik slik den er vedtatt i siste Friluftslivsmelding (Stortings melding 18, 2015-2016.) hvor det slås fast at ikke-motorisert friluftsliv som sykling, riding og hundekjøring skal tillates i nasjonalparkene. Den nasjonale friluftslivspolitikken legger også stadig større vekt på folkehelse, naturforståelse, utvikling av mestring, livskvalitet og bærekraftig ferdsel og bruk av natur. Hundekjøring krever lite eller ingen tilrettelegging i form av installasjoner eller naturinngrep og har potensiale til å bidra positivt til alle deler av folkehelseperspektivet i friluftslivet. Hundekjøring kan også spille en unik rolle i utviklingen av bærekraftig vinterfriluftsliv.

Konklusjon:

- Vi mener det ikke bør innføres begrensninger på uorganisert hundekjøring i de nye verneforskriftene. Hundekjøremiljøet i området vil selv bidra til å holde seg orientert om sårbare områder og opprettholde en god kontakt/dialog med forvaltningsmyndighetene, inkludert SNO for å unngå problemer. Dette inkluderer opplagte behov som å unngå kalvings områder og tidsperioder (hvor sesongen uansett stort sett er slutt for hundekjørere).
- Restriksjonene som er foreslått vanskeliggjør/dels umuliggjør nødvendig trening og aktivitet i både tid og rom.
- Omfanget av hundekjøring i denne regionen er en meget beskjeden aktivitet som utføres av et lite antall aktører. Det finnes per i dag ingen tilstrekkelig faglig dokumentasjon for at denne aktiviteten representerer et problem i form av forstyrrelser på natur og dyreliv. Gitt

hva som kreves av ressurser og innsats for å drive med hundekjøring er det lite som tilsier at omfanget av aktiviteten vil øke særlig på sikt.

- Det finnes per i dag ingen kvalitetssikret faglig dokumentasjon på at hundekjøring fører til forstyrrelse av villreinen i området. Det er et dårlig forvaltningsprinsipp å innføre regulering uten en faglig dokumentasjon for behov for økt kontroll.
- Konsekvensanalysen for reiseliv (Mimir) argumenterer også for at de foreslåtte restriksjonene på hundekjøring vil ha stor negativ virkning for reiseliv og lokal verdiskapning, og muligens også på tilflyttingseffekten for hundeeinteresserte i lokalmiljøet rundt verneområdene.
- Hundekjøring er en miljøvennlig aktivitet som kan spille en betydelig rolle i forhold til naturforståelse og folkehelse. Vi mener ikke-motoriserte aktiviteter som hundekjøring, fotturer, riding og sykling bør fremmes, ikke begrenses, som bærekraftige og menneskelig utviklende kjerneaktiviteter i verneområdene. Disse aktivitetene krever innsats, dvs. psykisk og fysisk investering – kjerneelementer i folkehelse og livskvalitet, i motsetning til motorisert ferdsel som passiviserende, støyende og lite bærekraftig.
- I lys av verneområdenes overordnede forvaltningsmålsettinger mener vi det er prinsipielt betenkelig at de nye verneforskriftene vurderer å videreføre ordningen med å transportere flere tusen personer årlig med buss inn i kjernen av verneområdene, og samtidig begrense marginale, ikke-motoriserte aktiviteter. Dette bryter med kjerneprinsipper i mangeårig norsk friluftslivspolitik, og kan skape presedens for å åpne andre nasjonalparker for motorisert atkomst.

Med hilsen

Øyvind Jakobsen

Daglig leder

Roar Øien

Styreleder